

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendő.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Havi emlékeztető: december. — Erdély szőlő- és bortermelésének jövője. **Dr. Szaniszló Albert**. — Az apró téii molypille fenyegető fellépése Kolozsvár gyümölcsösseiben. **Parádi Kálmán**. — Egyveleg: Kiténtetések. Felhívás a bortermelőkhöz. Felhívás a gyümölcsészet kedvelőihez. Betöltendő gazdasági állomások. A fanemesítés érdekében. Jó könyvek a magyar nép számára. Pályázati hirdetmény. Értesítés. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Havi emlékeztető.

December.

Ház és udvar. Magtári gabonakészletek megforgatandók, nehogy dohosodás vagy penészedés által károsodjunk. Zivataros időbeu a gazdasági személyzet rostál. A magtar ablakai zárva tartandók és ha még is a tető vagy ablak hézagjain hó sodortatnék magtárunkba, azt ne hagyjuk elolvadni, hanem hordjuk ki.

Az épületek mellé gyűlt s széltől odasepert havat, lapáttal eltakarítjuk.

Nem eléggé szellős padlásokon felhalmozott csős törökbuzát időnként meg kell forgatni, a penészes vagy éretlenebb csöveket kiválogatva meddő sertésekkel meg lehet étetni.

A cselédség hideg időben gyakran felesleges tüzevalót fogyaszt, ez szorosan ellenőrzendő; továbbá a kémények tüzeveszély ellen két hetenkint megsepertetnek. Midőn az idő zordonsága miatt a cselédség külső munkát nem végezhet, seprő vagy kosárkötéssel, továbbá szerszámfa kinagyolásával stb. foglalkoztatjuk.

Jégvermek megtöltetnek; ezzel nemcsak kellemetesebbé tesszük a forró nyarat, hanem egészségi szempontból is szükséges.

Minden gazda, ha eddig elmulasztotta. vegye szemügyre takarmánykészletét, hasonlitsa össze a szükségletet és ha azt találja, hogy nem teletelhetnek ki állatai, abrakkal segít; vagy mig keményebb idők tartanak, beszerzi az előre látható hiányt.

E hó utolsó napján lezáratnak a számadások, cselédek váltotznak, eszközök leltározatnak.

A varjúk már ellátogatnak a szérüs kertekbe és megkezdik a széna, szalma, polyvakazlak tetejét; varjúpásztor nélkül készletünk ne hagyassék.

Szántóföld. E hónapban rendesen keményre fagyva fehér lepel fedi szántóföldünket és így minden művelési munka szünetel; ha azonban lanyha idő állana be, az őszi szántás folytatható és a megkésztet vetés bevégezhető. De ha hever az eke, annál sürgősebben forgolódjunk a szekérrel; hordjunk ki minden kiszállítható trágya-anyagot, mert csak így használhatjuk fel a téli időt sikeresen.

Rétre, kaszálóra, luczernásra hordjunk apró érett trágyát és terítsük el azonnal; e felültrágyázással leendő takarmánytermésünkre megkésztetjük. A hamut és kormot ugyancsak oda hordjuk és széthintjük. Minthogy sok helyt a durvább gyapjas juhok szabad álláson kapják takarmányukat, intézzük az etetést úgy, hogy mindenkor más helyen egyenek. Így az elhullott ganaj talajunk termő erejét fokozza.

Állattenyésztés. A gazdaság mozgatója: a jármos ökör e hónapban sovány takarmányozásban részesül, mert többnyire csak szalma és polyva nyári nehéz munkájának jutalma.

Törökbuzaszár és szalmaféle szecsának vágatik. Eleintén a cselédség idegenkedik a füllesztéstől és a marha sem áll a jászolhoz, de néhány nap elteltével hozzá szoknak és jól fogják magukat érezni.

Sima, jeges útban az igás ökör meghornyolandó vagy megvasalandó, hogy lábtörések elkerültesenek.

Az igás lovak, ha istállóban lepokrócozva állanak is, munkaközben, legyen az idő bármely hideg, kitakarandók. Jeges időben csak éles vasalással bocsássuk utra; legcélszerűbb srófos patkót alkalmazni, melynek éles sarkai úton, tompa sarkai pedig otthon csavartatnak a patkóba.

A ménesbéli lovak patái, télen legalább kétszer kitakarítatnak; főképen a csikók pata-képződését kísérjük figyelemmel, hogy a szabályellenes, ferde pata-képződéseket megakadályozhassuk.

Az istállók szellőztetését, ugy dőlfelé a ménesbéli lovak kibocsátását el ne mulasszuk.

A hasas koczák törökbuzával, általában szemmel és eleget friss vízzel tartatnak. A gumókat egyik a meddők. A sertések hizásuk utolsó szakában gyakran veszítik étvágyukat, ily esetben adunk nekik kevés nyers húst.

A juhok már beszorultak és jó étvágygal ropogtatják az oléjük vetett takarmányt.

A göbölők még gumókkal élelmezteknek.

Itatás előtt a vályuból a jég kivágandó.

Minden időben, de leginkább ünnepnapokon szükséges az istálló felügyelet: a cselédek is ünnepelnek és akkor állatse-regünk az ünnep dicsőségére koplal.

Szőlő. Egyéb szorgos dolog nem lévén, trágyát hordatunk és pedig friss és nem korhadó trágyát; a trágya ugyanis nem arra való, hogy csupán a benne levő elemek táplálják a növényt, mert ez igen kevés lenne, hanem a tápláló anyag benne van a megtrágyázandó földben, csak hogy oly durva állapotban, melyet a növény nem képes megemészteni; a termő föld ugyanis, ha apróra vizsgáljuk, elmállott kőzet- és ásványdarabkból áll és ezek, mint ilyenek, a növény táplálására nem alkalmasak; kell tehát valami uton-módon ezen durva anyagokból valami hasznosat sütni-főzni — és itt kereshetjük a trágya jótékony hatását! A friss trágya, mint tudjuk, telítve van állati hügygyal és ürülékkel, mindkettő a korhadásnál vagyis erjedésnél két légnemű gázt, az ammoniákat és szén-savat fejleszt; ezen láthatatlan szellemek vannak felruházva azon herculesi erővel, mely a köveket feloldja és feldolgozza olyan eledellé, melyet a növényi gyomor megemészten. A trágya tehát inkább csak közvetítő munkás a táplálék megszerzésében. A téli hideg akadályozza a korhadást és ezért kell csak tavasszal a trágyát rendelkezése helyére elhinteni. A tökéletesen korhadó trágyának is meg van a maga helye: midőn sovány talajba ültetett gyöngye növénynek rögtön táplálékot akarunk nyújtani; itt már a friss trágya alkalmazása volna káros, mert rothadásával a gyenge növényt is megrontaná.

Pincze A pinczében most kezdjük meg az új borok első iskolázását és mint januárban is megirtuk volt: seprőjükről lehuzzuk, nem sokat gondolván vele, ha zavarosak is; kéneznit a bort nem szabad, de igen is kell a megürült és tisztára mosott hordókat nemcsak most, de minden hónapban egyszer. Egy 5½ hectoliteres (50 vedres) hordóra elég egy fél rudnyi kénlemez, mely ha elégett, a hordót keményen befojtjuk; így aztán van mindig tiszta edényünk, melyet forrázni nem szükséges, csupán friss vízzel egyszer kiöblíteni. — Az új év tele hordót és tiszta pinczét találjon!

Gyümölcsös. Keményebb időjárásról a fő teendők: a hernyószedés, a fáknek a nyulak rágásai elleni védelme és a trágyázás; lágyabb időjárásról pedig a fák körül a föld felásása, gödrök és vízfelfogó árkok készítése, a fák törzseinek tisztán tartása, a szűkséghez képest a korona ritkítása és ujtása. Az ültetvényekről készített leltárt le kell tisztázni. Cinkusok (jegytáblák), karók rossz időjárásról és esténként készíttetnek. A pinczékbe eltett gyümölcsök válogatására kiváló gondot kell fordítani és a roszszakat gondosan el kell távolítani.

Faiskolá. A jövő tavasszal faiskolának szánt terület földje fagyos időben rigoliroztatik. Lágy időjárásról oltógalyakat kell szedetni. A már megrendelt csemetéket ásassuk ki és azokat elküldésig földdel takarassuk be.

Konyhakert. A konyhakert megtrágyáztatik és lágy időjárás alkalmával földje jó mélyen felásatik. Falevelekkel elfedett növények fedeleire gondot fordítsunk, hogy azokat a szél el ne hordja; a hol szükségét látjuk megújítjuk.

Diszkert. A virágházi vagy szobában teletettett növények ápolására u. m. a szárazlevelek eltávolítása, öntözésre, világosság és kellő melegedésre gondot kell fordítani. A virágmagvak tisztítását és rendezését végeztessük és a hiányzó magvakat rendeljük meg.

Méhészet. E hónapban kezdődik nálunk a méheknek 90–120 napig tartó éjszakája, mi alatt nem sokat bibelődünk velük. A méhek körül felállítjuk mindazon töröket, melyeket egérfogásra szoktunk használni; a kasokat úgy kell eltakarni, hogy a rájuk ugráló

macska, a méhek téli nyugalma ne zavarhassa. Más ellenség — kivéve rosz indulatu embert, — ha jó móddal raktuk el méheinket, nem bántja őket, de az egerek nagy pusztítást képesek véghez vinni; nemcsak a folytonos zaklatás, hanem a rácsálás és piszok által is.

A méhészt jól fogja tenni, ha a beállott munkaszünet alatt, elméleti méhészeti ismereteinek gyarapítására törekszik; hasznos szakmunkák, folyóiratok olvasása és társulás útján való eszmecsere által! E nélkül akárki elmarad az időtől!

Erdészet. Főhasználat. A vágatás tovább folytattatik, kivéve a magasan fekvő helyeket, hol a nagy hó akadályoz. Szállfák és tönkök szállításra előkészíttetnek. A tűzifa öbbe rakatik. Erdőművelés. Fenyő- és kőríz-mag gyűjtetik. Erdővédelem. A falopás a legnagyobb figyelmet igényli; a favágó munkásokra szintén nagyon kell vigyázni. Vadászat, mint novemberben. —

Erdély szőlő- és bortermelésének jövője.

Nem arról szándékozom beszélni mi lesz majd egy vagy kétszáz esztendő múlva; a közel jövő az, melynek érdekében felszólalok. Mint a cím mutatja, nem is az egész ország termeléséről óhajtok beszélni, mert úgy vélem, hogy ma már ez ügyet ily egyetemesen tárgyalni nem is igen lehet. Ma már egyes nagyobb kerületeket külön kell itt, hogy úgy szóljak, felfogni, a mely kerületeknek egyikét éppen az itt tárgyalandó Erdély képezi és pedig azon kerületet, a mely a Phylloxera vésszel szemben ez idő szerint a legelőnyösebb helyzetben van. Én azt hiszem, hogy Erdélynek a szőlőkalamitás mai álláspontjáról ítélve is van jövője; sőt nem lehetetlen, hogy éppen most van inkább jövője, mint valaha. — Abszolút biztosat ki tudna itt mondani?

Jóslgatás nem is feladat, a vaktában reménykedés és találgatás nem volt helyes ut soha, éppen úgy, mint nem volna helyes az ügyek folyását összedugott kézzel végig nézni. Helyes volt és lesz mindig a körülmények kellő számbavételével cselekedni. Az erdélyi borvidék ez idő szerint azon helyzetben van, hogy érdemes érte tenni s meglehet, hogy az országos és európai szőlő-kalamitás közepette a tett vagy teendő áldozatok nagyon is hálásan fognának fizetni.

De mit és hogyan tegyünk?

Én azt hiszem, hogy ha most módjában volna Erdélynek a közel jövőben új szőlőtelepeket létesíteni (föld van hozzá elég), az éppen most nagyon is kifizetné magát, feltéve hogy azon boldog állapot, mely Erdély szőlőinek állítólagos phylloxerállan voltában van, még jó sokáig tart. E telepek létesítéséhez természetesen a szőlővessző forgalom kérdése szólana legelső sorban.

A szőlővesszőforgalom kérdése egyébként Erdély ügyeiről eltekintve is igen fontos kérdés. Ma úgy áll a dolog, hogy egy községből másikkba vesszőt hordani nem szabad. Hogy e tilalom mellett is visznek némelyek, az megbocsáthatatlan hiba, annyival inkább, mert azt nem egyszer igen intelligens emberek is teszik. Lényegesen előmozdítja ezen visszaélést a vesszőknek egyes fontosabb forgalmi pontokon (pl. Kolozsvár) való piaczi árulása. A vesszők hetivásárok alkalmával eladatnak a piacon,

tehát helyben, a mi meg van engedve, de a mit ellenőrizni nem lehet.

Utóbbi időben kezdik is megünni a szőlővessző tilalmat, mert e tilalom a szőlőmivelés előhaladását a nem inficiált tájakon is felettéb nehezíti. Az országgyűlésen is szóba került ez ügy s az országos Phylloxera-bizottság ülésén is megbeszélés tárgyát képezte. Utóbbi helyen, ha jól emlékszem, úgy vettetett fel a kérdés: nem kellene-e egyes telepeknek pl. a gazdasági és vinczellér iskolák telepeinek megengedni a vessző kiadást? A felvetett kérdésre a gyűlés tagadó választ adott, felfogásom szerint igen helyesen.

De mi lesz ezen tilalomnak a vége s meddig tartható fenn ez állapot? E kérdés igen nehéz s ha megoldani akarjuk, e törekvés bizonyára ellentmondásba vezet. Bármely telepet vagy nagy telepeket szabaditanánk is fel a vessző kiadásra, mindig ott van a lehetőség, hogy az által tovább terjesztetik a baj, melyet akadályozni akartunk; széthurczoltatik a Phylloxera, a mely széthurczolkodás lehető megakadályozásáért az ország annyit költött s oly erős tilalmat létesített. E tovább terjesztés és széthurczolás ellen pedig legalább az ügy jelen állása szerint ítélve, mind addig erősen kell védekezni, míg európai szőlőfajainkról teljesen le nem mondunk.

A sima vesszőknél ugyan valóban csekély az elhurczolás lehetősége (téli tojás; esetleg mechanico más is) de mégis fenforog s én nem tartom valószínűnek, hogy gyakorlatilag használható oly szert vagy eljárást fognak valaha feltalálni, a mely a vesszőket ezen bajtól (téli tojás) mentesíti, a vesszőt pedig meg nem támadja.

Én ezuttal sem akarok a Phylloxera ügy terén való teendőkről értekezést írni, igen terjedelmesnek kell annak lenni, ha az ügyet egész nagyságában és részletességgel felölelni akarja, mert sok kicsiny dolgok összesége teszi ki e téren a helyes cselekedést s voltaképen az egész ügy csakis ily kicsinységeken fordul meg; — universalis szer s olyan nagyszabású „recipe“, mely az ügyet egy csapásra megoldja, itt nem létezik s nem is fog létezni soha. Egyébként jól tudom, hogy az ügy érdekében hazánkban is kísérletezések folynak s gondoskodva van arról is, hogy a külföld mozgalmái számon tartassanak s így a mi mint használható eredmény kiválik, alkalmaztatni fog általánosan, közkinccsé lesz az, melyben Erdély szőlő ügye is egyformán részesülend. Én csak a vessző forgalmat illetőleg akarok egy tanácsosal szolgálni Erdélynek. A mit mondandok, az még akkor jött tollamba, midőn a kolozsvári esetet leirtam, de a cikk hosszu volta miatt akkor félre tettem ezt. Én a homoktalajban a látom azon közvetítőt, a mely a vesszőforgalmat illetőleg kiséghethet.

Nincsenek ugyan közvetlen szemléleti és kísérleti tapasztalataim e téren; de az irodalmi közlemények egybehangzó tanúsága szerint — úgy látszik — teljesen igazoltnak kell venni azon állítást, hogy a Phylloxera homoktalajban elvész, annyival inkább, mert azt elméletileg is ki lehet magyarázni s a mennyire tudom az illetékes körök a homok talaj (75% quarcz-homok) immunitását mindannyian teljesen biztosra veszik. Az

én tervem, melyet itt előadok, épen a homok immunitására van fektetve.

Az én tanácsom következőkben áll:

Álljon össze Erdélynek nagyobb szőlő birtokossága egy társulattá, béreljen valahol pl. Debreczen tájékán vagy akár hol is, de a hol bő vízhez könnyen juthatni, egy bizonyos mennyiségű pl. 10 hold futó homoktalajt, állítson oda egy értelmes és megbízható jellemű vinczellért. Továbbá állapítsa meg — hosszas enquettezés nélkül — azon egy-két faj szőlőt, a melyet a kereskedelemre való tekintettel bornak nagyban termelni alkalmasnak tart s ezen kívül 10—20 faj asztali szőlőt. Ezeket sima vesszők alakjában szerezzze be Erdély, egy vagy több, de lehetőleg kevés pontjairól, egy és ugyanazon időben, oly mennyiségben, hogy azzal a bérelt homok-terület benépesíthető legyen.

E homokterületen ugyanis neveljen oly anyatöket, a melyeknek semmi egyéb hivatásuk nincs, mint jövőben Erdély igényeit a szőlővessző keresletre nézve kielégíteni. A mint egyszer ezen homokterület tervszerűleg benépesítve van, oda többé beültetni semmit sem szabad s a benépesítés után számított harmadik évben a telep megkezdí működését.

Meglehet, hogy a benépesítésnél Phylloxerát is viszünk oda, de az három év alatt ott bizonyosan teljesen elpusztul s így onnan kiadva semmi esetre sem lesz s így ezen eljárás, vagyis ezen telep berendezése által tehát azt biztosítaná magának Erdély, hogy mindig kaphat oly szőlővesszőket, melyek teljesen phylloxerátlanok.

E telep létesítéséhez kormányengedély is volna szükséges, de miután itt — föltéve a korrekt eljárást s a visszaélések teljes kizárását — veszély nem forog fenn, úgy vélem, hogy ezen engedély megadható lesz.

Ha Erdélynek egy ily telepe van, az körülbelől fedezendi a szükségleteket, biztosít a Phylloxera ellen s így nem lesz megakasztva a szőlőtermelés fejlődése, sőt az nagyban előhaladhat, mert az egyesek által elvitt vesszők othon is szaporíthatók. Én úgy számítom, hogy 10 holdról minden évben kikerülhet annyi sima vessző a mennyi elég 60 hold új szőlőtelep berendezésére.

Ha ezen vesszőt termelő telep mindjárt a homok-talaj jelentőségének kiismerésekor beállítottatott volna, úgy ma már a vessző tilalom Erdélyben nem képezne akadályt. Én 1880-ban a Phylloxera ügyet illetőleg egy terjedelmesebb dolgozatot készítettem, abban a többek között már ezen vesszőtelep is fel volt véve; e dolgozat, közbe jött körülmények miatt, nem jutott nyilvánosságra, most azonban nagyon is eljöttnek találom az időt arra, hogy ezen vesszőtelepre vonatkozó előterjesztésemet közzé tegyem.

Valjon gyakorlatilag alkalmasnak, kivihetőnek fogják-e találni a szőlőtermelők? ezt ők mondhatják meg leginkább. Egy ellenvetés a költség szempontja lenne. Erre nézve azonban tisztában kell lenni az iránt, hogy a szőlő- és bortermelés a Phylloxera baj folytán így is úgy is drágább leend. Egy másik ellenvetést az képezheti, hogy a szőlő valjon miként él meg és

m ként vegetál ily homoktalajban. Annyit tudok, hogy a vesszők homokban bő viz mellett nagyon is jól erednek meg; de igen valószínű, hogy később trágyával kell segíteni s ha közönséges trágyát alkalmaznánk, akkor a talaj phylloxera ellenes jelentősége csökkenni fogva. E pontra nézve oly egyének véleményét kellene meghallgatni, a kiknek e téren esetleg kísérleti és észlelési tapasztalatokat szerezni alkalmuk volt.

Én más közvetítőt a vesszőforgalomra nézve nem gondolhatok olyat, a mely a Phylloxera ellen is biztosítást nyújt, én tehát ezt, vagy ennek egy, vagy más modoru változatát ajánlom Erdély számára. Mentől előbb fogunk hozzá, annál hamarabb élvezzük hasznát.

E telep létesítéséhez — előre megjegyzem, — az eljárásban nagy korrektség szükséges. Ha nem tudnánk ez ügyet keresztül vinni, akkor ne is fogjunk hozzá. Nem egyszer láttam azt, hogy oly cselekmények, melyek magokban véve egészen helyesek, úgy vitettek keresztül, hogy inkább ártottak, mint használtak az ügynek. Ezt el kell kerülni a Phylloxera ügy terén mindenütt! — s el is lehet kerülni nagyon könnyen.

Ha Erdélyben úgy áll a szőlő ügye, a mint arról értesülünk, ha sehol sincs még nagyobb terjedelmű infectió, mint a hogy azt hisszük: úgy én remélhetni vélem, miszerint a Phylloxera ügy korrekst és tervszerű kezelése mellett Erdély még legalább is nagyon sokáig megélhet európai szőlőfáival: lesz Phylloxeraja, de nem lesz Phylloxera veszedelme.

És ha ezen esetleg beállítandó új telepek idővel más szőlőkől származólag megphylloxerasodnának is és ha minden várakozás ellenére a baj folytán idővel tönkre is jutnának, mi Erdély physiognomikus és klimatikus viszonyai s a Phylloxera veszély intensitásától folytonos csökkenése mellett valószínűleg csak igen későre fogna megtörténni: úgy vélem, hogy a jelen situatiók között ezen telepek már akorra kifizetik magukat, a mit különösen a csemege szőlő gyanánt beállítandó új telepekre nézve biztosan remélhetünk.

De fejlődjenek az ügyek bármiképen: úgy hiszem, hogy a jó szőlőgyümölcsről jövőben sem akarunk lemondani s ezt az ügy jelen álláspontjáról ítélve, leginkább a homoknak egy vagy más módon való alkalmazásával biztosíthatjuk s már azért is helyesnek tartanám az említett telep berendezését.

Itt azt a megjegyzést tehetné még valaki, hogy ültessük szőlőinket definitíve homokba.

Ezt meg is fogjak tenni azon vidékek, melyeknek a természet homoktalajt adott; csak hogy, mint azt mindenki tudja, homokföldek ugyanazon fajok mellett is mai izlésünk szerint számbavehető nemes bort nem adnak. A tokaji bor csak Tokaj vidékén termelve lesz tokaji, a csombordi riesling Szabolcs-megye homokbuczkáin termelve silány vinková süllyed.

Ezeket elmondani már nagyon is idején valónak találtam. Elmondtam azt szárazon, hangzatos frázisok nélkül s ugyanily frázisok nélkül ajánlom azt ismét az illetők figyelmébe. Én egy ily telep létesítésében látom Erdély szőlő- és bortermelésének közel jövőjét biztosítva. Más közvetítő nincs, — vagy azt állít-

juk fel, vagy ennek valamely módosított kiadását, — de valamely vessző kiadó telepről gondoskodni Erdélyben már halasztatlan szükség. Ha valaki egyébként ez idő szerint jobbat tud mondani: álljon elő, mert jó tanácsra nagy szükségünk van.

Addig tegyünk valamit, míg teljesen el nem késtünk. Addig védjük szőlőinket, míg annak érdekében védekezni érdemes!

Dr. Szaniszló Albert.

Az apró téli molypille fenyegető fellépése Kolozsvár gyümölcsösseiben.

Gyakorlati gazdaktól sokszor hallottam e jövendölést, hogy „nem lesz gyümölcs, mert sok az araszoló zöld hernyó.“ Mondom, hogy sokszor és sokaktól hallottam e tapasztalaton alapuló okoskodást, de a felismert ok elhárítására nem láttam semminemű társult törekvést, legalább a kolozsvári gyümölcsösökben nem. Pedig azt az apró araszoló „zöld hernyót“, mely május hó második felében és június hó elején ereszkedik le finom fonalon a földre, bizonyára ismeri minden gyümölcsfatenyésztő, de meg a pilléjét is, mely oly időszakban röpköd az est beálltával a gyümölcsösökben, mikor pillére nem is gondol az ember, november hóban, de sőt decemberben is.

Araszoló zöld hernyó és apró téli molypille (*Cheimatobia bruwata* L.) minden évben fölös számmal van Kolozsvár gyümölcsösseiben, de annyit még nem láttam, mint jelenleg. A sétatér, az erdőszélek és az összes kolozsvári szőlők el vannak árasztva ez idő szerint molypilléktől. Folyó november hó 11-én esti $\frac{1}{2}5$ — $\frac{1}{2}6$ óráig, tehát egy óra alatt, 17 tanítványom 700 molypillét (him és nőcztet vegyesen) szedett össze a békási gyümölcsfák törzseiről.

E jelenség szomoruan érdekes. Nappal csak türelmes kutatással lehet egy-egy szárnyas molypillét találni. De a mint az est beáll és annyira sötétedik, hogy írást olvasni nem lehet, „Mintha lába kelne valamennyi rögnek“: özönnel jelennek meg a szárnyas hímek a gyümölcsfák törzse körül, melyeken a szárnyatlan nőczék alig hihető gyorsasággal másznak felfelé. Itt párzanak s aztán felmásznak a szárnyatlan nőczék az ágak vékony hajtásaira és lerakják (nem csomókban) a fegyverzetlen szemmel is jól megkülönböztethető, zöldes színű tojásaikat a rügyekre, a melyek később veres színt váltanak. E tojásokból kelnek ki kora tavasszal az araszoló zöld hernyók s ezek mód nélkül pusztítják a gyümölcsfákat. Vagy lerágnak a rügyeket, úgy, hogy a fák ki se zöldülnek, vagy a már kibomlott leveleket és virágokat rágnak meg annyira, hogy egyes ágak, sőt egész fák száraz levélcsomóiknál fogva olyanok, mintha levólnának forrázva. E kártékony zöld hernyók — mint fennebb mondtam — május második felében és június elején leereszkednek a földre, melyben magukat bebábozzák, körülbelül 1 deciméter mélységben. E bábokból bujnak elé a fennebb jelzett időben és módon az ivarérett pillék.

Mielőtt a kártékony állatkák irtására avagy gyéritésére alkalmas eljárást ismertetném, egy kissé tüzetesebben kívánom

leirni a hernyót, a bábót és a pillét, mert lehet idő, midőn nem a tömérdekségök által, mint most, ismertetik meg magukat; de meg vannak rokon fajaik is, melyek nálunk csak szorványosan fordulnak elő s annál fogva nem annyira veszélyesek.

A hernyó 13—20 mm. hosszú, 10 lábú, feje aránylag kicsi és egészen zöld, teste sárgászöld; hátán egy sötét zöld, oldalain egy-egy sárgás vonallal; a légző-csővek nyílásai barnák.

A báb világosbarna; potrohán két kicsi kampó van; fekszik a földben.

A pillék közül a him szárnyas, 9—18 mm. hosszú; mellő szárnyai halványak, ritkán vereses színbe játszó, ivaralaku színrajzokkal, szegélyei rojtosak. A nőcze szárnyatlan s illetve satnyult szárnyu, 6 mm. hosszú, barnásszürke.

Megbízható irodalmi feljegyzések szerint az apró téli molypillét egész határozottan a legkártékonyabb rovárnak mondhatom a gyümölcsfákra nézve. Méltán rettegett ellensége a gyümölcsfatenyésztésnek, hegyes vidékeken úgy; mint alföldeken, fel egészen Svédorszáig. A kártételek hosszú sorának felemlítése által igazolhatnám iménti állításomat, de azt hiszem, hogy azokból nem merithetnénk több tanulságot, mint a mennyit meritünk a hosszú küzdelemben gyakorlatinak bizonyult védekezésmód egyszerű felemlítéséből. Miben áll tehát e védekezés mód? kátránygyűrűk idő- és célszerű alkalmazásában!

Az apró téli molypille fejlődési viszonyaihoz képest október közepétől új évig meg kell védeni kátránygyűrűk által a gyümölcsfákat és csemetéket, ha május és június havak folytán azt tapasztaltuk hogy sok az apró, araszoló zöld hernyó; mert a zöldhernyókból lesznek a téli molypillék és ennek nőczéi, mint szárnyatlanok, nem mászhatnak a jól felkötött kátránygyűrűkön keresztül fel a rügyekig, le nem rakhatják tojásaikat a kellett helyekre s így ezen akadályvetés által biztosan gyérítjük, ha ki nem pusztítsuk is őket.

A kátrány-gyűrűket a fák és csemeték derekára kell kötnünk, — szükséghez képest — a vastagabb ágakra is és még igen természetes, a kertelés vadbokrait és általában a fásszárú növényeket nem szabad figyelmen kívül hagynunk. Kátránygyűrűket készíthetünk durva pakoló papirosból, szalmából oly forma alakra, a milyenek az asztali lámpák ernyői. Lefelé álló részeit, ernyőiket, belül kátránnyal kenjük be; de bekenhetjük madárennyvel, vagy parafin szekerkenőccsel is (közönséges szekerkenőccsel). A dunántúli részekben szekerkenőccsel kenik tenyérszerű szélességben körül a fatörzseket és ezélt érnek. Én is ezt az eljárást tartom a legkönnyebbnek és a legolcsóbbnak. A szekerkenőcs igen jó kelepce a szárnyatlan nőczék (tojók) megfogására, mert nem szárad ki egy könnyen s így legfőlebb kétszer kell megújítunk, október közepétől új évig terjedő idő alatt; holott az igazi kátrányt legalább négyszer kell megújítunk, a madárenny meg aránylag drága. A papirosból vagy a szalmából készült gyűrűk felkötésénél agyagot is kell igénybe vennünk és jóformán előbb egy agyaggyűrűt készíteni a fa de-

reka körül és arra kötni a kelepce-ernyőt, különben felmászhatnak a kötés alatt is az apró tojók (nőczék). Ha már épen kátrányt kívánna valaki alkalmazni, el ne fussa a figyelmét, hogy azt előbb felmelegítse és kevés gyantával keverje össze, mert különben nem lesz elég ragacsos. Hogy az ilyen kelepcegyűrűket már csak azért is kell időközönként újra felkenünk, hogy a beléjük tapadt tojókat elpusztítsuk, magától értetődik; valamint az is, hogy körülbelül márcziusban kiváló gonddal kell felújítunk e kelepceket, mert ilyenkor jelennek meg — különösen ha oly nagy mértékben felszaporodtak, mint jelenleg — az utórajok.

Ugyancsak észszerűnek bizonyult a hernyók pusztítása is. Reggelként tehetni meg ezt oly módon, hogy a fa vagy egy ága alá lepedőt terítünk ki s az illető ágra egy rongyokba takart bunkóval kicsi, de erőlyes ütést mérünk, mire a hernyók lehullanak.

A bábokat is pusztíthatjuk az által, hogy a fák alatti térségeket vagy június második felében, vagy október elején egy ásónyi mélységre felásatjuk és hogy a kiásott földet csomókba keményen összeverjük.

Természetes pusztítói a téli molypille összes alakjainak, különösen tojásainak, a czinegék s általában a nálunk áttelelő madarak és a fürkésző rovarok nagy serege; azokat kell tehát megérdemelt oltalom alá vennünk, nem mulasztván el az illető intéző körök megkeresését, hogy a madarászást egyáltalán tiltsák be; egyfelől azért, mert legtöbbnyire valóságos természetirtással határos, másfelől azért, mert közvetve nagy károkat okoz mezőn, szőlőkben és kertekben a rovarpusztító hasznos madarak összefogdosása által.

De mindezekben társult törekvés kell! Hiába alkalmazza a kátrány-gyűrűket, avagy bármely más gyérítési eljárást (íz vagy husz gazda, ha a többiek azokra mit sem hajtanak, elfogultságukban meg sem kísérik és mindenöket a jó természetre bizzák. Csak ássociált törekvéssel lehet az ily természetű bajoknak elejét venni. Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur.

Parádi Kálmán.

EGYVELEG.

— Kitüntetések. Király ő felsége leveldi Közma Ferencz ministeri tanácsosnak a Szent István-rend lovag keresztjét, Tormay Béla állatgyógyintézeti igazgatónak a III. osztályu vaskorona-rendet, Ordódy Lajos, m. orsz. gazd. egyesületi titkárnak a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta; végre Miklós Gyulát a rendszerezett illetményekkel borászati kormánybiztossá és kir. tanácsossá kinevezte, — fogadják a méltán kitüntetettek öszinte szerencsekívánatainkat. —

— Felhívás a bortermelőkhez. Külföldi bor-kereskedőknek az orsz. borászati kormánybiztosi hivatalhoz intézett megkeresésük folytán ezenel felhivatnak a t. termelők, hogy a folyó évben szűrt könnyű fehér és veres borokból —

melyek lehozás után hectoliterenként edénnyel (hordóval) együtt, az ottani legközelebbi vasuti- vagy hajó-állomáshoz szállítva 15—20 frtért vásárolhatók — mustrákat nevezett hivatalhoz mielőbb beküldeni sziveskedjenek, megjelölve a tulajdonos nevét, a legközelebbi vasut- vagy hajó-állomást és a készlet mennyiségét. —

— Főlhívás. Az erdélyi gazdasági egyesület gyümölcsészeti- kertészeti szakosztálya folyó hó 22-én tartott ülésében azt az életre való határozatot hozta, miszerint minden igyekezetével azon lesz, hogy üléseit ezutánra még élénkebbé és tanulságosabbá teend s szaküléseibe minél több érdeklődő tagot toboroz. — A szakosztály rendes üléseit — de a melyek egyszersmind nyilvánosak is — évek óta, a szerda napok délutánján 5 órakor szokta és fogja ezután is tartani, az egyesület bel-monostortuzsai 8 számú titkári irodájában, hol az egyesületnek e szakba vágó ügyei intézésén kívül, rendes gyümölcsizléseket végez s ténykedéseiről — tudvalevőleg — jegyzőkönyvet vezetett s annak jelentékenyebb részleteit időről-időre a hivatalos organumában közlé is teszi. — Csillogó ígéretekkel nem kecsegtetjük magukat még eddig távol tartó ügylársainkat; annyit azonban határozottan nyilvánítani merünk, hogy üléseink szorgalmas frékventálása által új társaink, egy általok még eddig nem is sejtett szép világba jutnak, hol véghetetlen élvezettel párosult hasznos dolgokkal töltendik el egyéb napi teendőktől fönn maradt idejüket. — Midőn e hívogató szavunkat fölemeljük, tesszük azt legelső sorban igen tisztelt tanintézeti vezető tanáraink és néptanító társaink érdekében, kiktől e tekintelben is oly sokat vár s kell is hogy várjon az a kör, melybe a Gondviselés őket helyezte. — Abban a biztos reményben tehát, hogy már a legközelebbi szerdán — nov. 29. — megszokott, szeretett tagjainkon kívül, szép számú új társak körében töltjük el estünket, szívélyesen köszöntjük előre és várjuk résztvenni szándékozó ügylársainkat. — A fönnirt napon tartott szakosztályi ülés megbízásából.

Kolozsvárt, 1882. nov. 25.

Szentgyörgyi Lajos,
szakosztályi jegyző.

— Betöltendő gazdatiszti állomások. A kolos-monostori gazdasági tanintézet igazgatójához 7 gazdatiszti és gyakornoki betöltendő állomás jelentetett be és pedig Erdélyből 5 állomás, ezekből 4 állomás már nős egyének által betölthető s a Királyhágón tulról 2 állomás nőtlen egyének számára. A Kolos-monostoron végzett gazdák felvilágosítással és közvetítéssel szolgál a tanintézet igazgatója.

— A fanemesítés érdekében, mint a „Hunyad“ban olvassuk, a hunyadi egyházmegye közgyűlése Dósa Dénes tanár indítványára elhatározta, hogy minden pap annyi gyümölcsfát tartozik évenként nemesíteni, a mennyiből hitközségi minden háztájának 5 drbot ingyen, vagy a legolcsóbb áron adhat. Vadonczokról és nemes fajú oltógalyakról az egyházmegye előjárósága gondoskodik. Szép határozat s még szebb lesz, ha végre is hajtatik.

— „Jó könyvek a magyar nép számára“ czim alatt Révai testvérek kiadásában és P. Szatmáry Károly szerkesztése mellett oly uttörő vállalatot üdvözölhetünk, mely minden hazafi és népbarát legnagyobb pártfogására érdemes. Célja ugyanis abban áll, hogy a selejtes ponyvairodalom hitvány termékeit kiszorítva, ugyanazon áron, vagy még olcsóbban és népies nyelven nyújtsa az alsóbb osztálynak első rangú írónknak dolgozatait, mint a már megjelent 8 füzetből is látjuk, melyeknek czimlapján Jókai, Mikszáth, Törs Kálmán, Tolnay Lajos és a szerkesztő neveivel találkozunk, egy-egy füzet ára csak 5 krajczár. Az „Erdélyi gazda“ t. olvasói: lelkesek és tanítók, birtokosok és gazdák első sorban vannak hivatva ez üdvös kezdeményezésben közremunkálni s azt hisszük ezen egyszerű felszólalás elegendő lesz arra, hogy szives figyelmüket a kiváló fontosságú ügyre irányozza.

— Pályázati hirdetés. A maros-tordamegyei gazdasági egyesület öt jutalmat tűz ki és pedig 30, 25, 20, 15 és 10 forintot öt évnél több idő óta egy gazdánál hűségesen, állandóan, szorgalmasan szolgált férfi cselédek részére, kik azon idő óta büntetve nem voltak. A pályázni kívánók ez iránt kérvényt adnak be az egyesület titkárához folyó évi december hó 5-ig, azon túl beérkező kérés figyelembe nem vétetik. A kéréshez melléklendő az 1876. XIII. t. cikk által rendelt szolgálati cselédkönyv, továbbá az előjáróság bizonyítványa arról, hogy legjobb tudomása szerint mióta van egy gazdánál a folyamodó cseléd és hogy büntetve azon idő óta nem volt és végül a gazdának saját kezűleg aláírt bizonyítványa arról, hogy cselédje jól, hűségesen engedelmesen és szorgalmasan szolgált. Jutalmazásra csak olyanok tarthatnak igényt, kiknek szolgálata 1877-ben vagy annál régebb vette kezdetét, a mi a cselédkönyvekből s a bizonyítványokból fog kitünni. — A maros-tordamegyei gazdasági egyesület választmánya.

Maros-Vásárhelyt, 1882. november 7-én.

Báró Apór Károly,
elnök.

Deák Lajos,
titkár.

— Értesítés. A magyar korona területén foglalkozó gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete által életbe léptetett állomás-közvetítő osztály — elfogad minden körébe tartozó bejelentéseket és kéri ugy a földbirtokos, mint a bérlő urakat, hogy az üresedésben lévő állomásokat az egyesületi irodának (Budapest, papnövelde-utca 6.) jelentsék be. Állási kereső tag urak sziveskedjenek beküldeni bizonyítványaik másolatát, hogy előforduló esetekben őket ajánlhassuk. E közvetítésért költség nem terheli sem a földes urat, sem a folyamodó egyesületi tagot, — mivel ezen intézménynek fő célja az, hogy a földbirtokos és bérlő urak támogatását a tag urak javára ezen uton is kinyerje.

Krocsák G. Emil,
az egyesület ügyvezetője.

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest nov. 25. | Bécs nov. 25.

Buza	8.70 — 9.65 frt	9.40 — 10.75 frt
Rozs	7.00 — 7.30 frt	7.65 — 8.25 frt
Árpa, takarmány	6.40 — 6.65 frt	6.75 — 7.50 frt
Árpa, szeszfőzésre	7.20 — 7.90 frt	8.00 — 10.00 frt
Árpa, sörös	8.40 — 9.50 frt	10.00 — 11.00 frt
Zab	5.45 — 5.60 frt	6.25 — 6.80 frt
Törökbuza	5.45 — 6.35 frt	6.15 — 8.65 frt

Budapesti marhavásár november 23-án. Őszszes felhajtás 1726 db. nagy és 1068 apró marha. Ebből eladatott 29 db. bika, 908 db. ökör, 554 db. vágó tehén, 112 db. fejős tehén, 133 db. bival, 264 db. borju, — db. juh. Árak: bika darabonként 89—192 frt, ökör páronként 260—355 frt, vágó tehén páronként 136—290 frt, fejős tehén darabonként 94—205 frt, bival páronként 200—270 frt, borju darabonként 17—50 frt, bárány páronként — — frt, juh páronként — — frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 52—56½ frt, tehénhús 49—54 frt, borjuhús — — frt, bivalhus — — frt.

Bécsi marhavásár november 21-én. Összes felhajtás 3220 drb és pedig 2026 drb. magyar, 513 drb. lengyel és 681 drb. német fajta, melyből 3117 drb. ökör, 46 drb. tehén, 51 drb. bika és 6 db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 55—65 frt, lengyel 57—61½ frt, német 54—64½ frt, tehén 50—52 frt, bika 50—57 frt, bival 44—48 frt. Lábán darabonként 90—250 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár nov. 25-ikén. (Az első magyar sertéshizláló és kölcsönelőező részvénytársaság jelentése.) Habár az e heti forgalom jelentékegy volt, mindazonáltal az üzlet pangott, mert idegen piacokról lanyha jelentések érkeztek. Különösen könnyebb áru volt elhanyagolva

E héten sok tertani való sertés is hajtattott fel, körülbelül mintegy 3300 drb. makkos sertés hozatott ide, a melyek vasáti kocsiából átvéve kilogrammonként 52—57 kr. és 4% levonással fizettettek. — Összes felhajtás: 9421 drb; összes elhajtás 11,906 drb.

Bécsi sertésvásár nov. 21-én. Összes felhajtás 2779 drb. és pedig 960 drb. nehéz, 1194 drb. középnehéz és 1625 drb. süldő; melyből 1725 drb. magyar, 1625 drb. orosz-lengyel, 312 drb. szerb és 99 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 52—55 frt, középnehéz 48—51 frt, süldő 36—46 frt; szalonna és zsir 75 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

(18.) Hirdetések. (26—30.)

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagybottítás és vízművészeti kellékek tartalata.

WALSCH FERENCZ
első magyar gép-
és tüzelőszerek gyár,
harang- és ércöntőde
ERDELYORSZÁGI FŐTELEPE
Kolozsvárt.
Bel-monostortuza 12. szám.

Szerelő-műhelykutat s vízvezetékek berendezésére.

Tetemesen leszállított egyári árak mellett.

(26.) „A Földmérő”. (1—3.)

Gyakorlati kézikönyv: erdőszők, gazdák, rét-mesterek, kertészek, geometerek s mindazok használatára, kik a földmérés tudományából a gyakorlati czélokra szükséges ismereteket egyszerű módon elsajátítani óhajtják. Függelékkel, mely egyszerű előismerteket tartalmaz. A szöveg 450 lap, külön füzetben 37 igen diszes rajzlappal.

Írta: Domokos Kálmán a debreczeni kir. gazd. tanintézet igazgatója.

Tartalom: Kitűzött vonalok, szögek mérése. Kiseb terület felvétele, egyszerű és komplikáltabb eszközökkel. Nagy terület felvétele háromszögeléssel. Térképek készítése. Területek kiszámítása és beosztása. Fák magasságának és vastagságának mérése különböző erdőszeti eszközökkel. A lejtőmérésnek, területek egyengetésének mindenféle módja.

Megrendelhető minden könyvkereskedésben 4 frt bolti árért. Szerzőnél Debreczenben 3 frt 60 kr.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter							100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozsa	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	tüzifa		
k r a j e z á r o k b a n												
Balázsfalva	november	23	575	450	400	—	200	350	250	—	250	40
Bánfi-Hunyad	november	14	720	650	600	—	200	400	—	—	190	40
Besztercze	november	22	650	450	450	400	260	375	500	200	320	36
Brassó	november	24	650	480	385	305	210	380	285	270	240	40
Csik-Szereda	november	22	800	625	450	375	225	500	200	60	200	32
Deés	november	7	760	680	580	380	240	480	440	120	220	40
Déva	november	25	935	735	720	—	600	500	290	90	230	40
Erzsébetváros	november	25	650	525	425	—	275	350	350	160	250	44
Fogarás	november	24	650	500	390	—	190	360	240	75	230	42
Gyula-Fehérvár	november	25	625	500	450	—	250	325	200	100	245	46
Gyergyó-Szent-Miklós	november	25	—	700	475	450	275	450	240	40	160	32
Hátszeg	october	2	640	510	475	320	200	350	—	—	—	40
Kézdi-Vásárhely	november	23	660	530	490	320	200	430	340	100	300	36
Kolozsvár	november	23	640	—	450	—	210	375	280	200	300	44
Maros-Ludas	november	21	660	525	540	410	335	385	—	—	300	40
Maros-Vásárhely	november	23	800	650	680	580	540	470	350	180	450	40
Medgyes	november	23	600	475	375	—	200	325	155	65	250	40
Nagy-Enyed	november	23	600	525	375	—	250	300	380	170	280	40
Nagy-Szeben	november	24	610	490	440	420	220	410	180	110	350	44—46
Nagy-Várad	november	21	685	570	525	365	230	370	450	240	340	48
Segesvár	november	23	680	450	400	—	215	370	170	110	180	44
Sepsi-Szent-György	november	27	630	600	440	320	200	360	320	130	250	36
Szamosujvár	november	27	610	470	490	—	190	360	250	80	300	40
Szász-Régen	november	23	560	425	425	—	250	380	350	150	280	36
Szász-Sebes	november	23	775	650	500	—	250	350	180	120	240	44
Szászváros	november	18	750	610	530	—	230	330	200	70	210	36
Székely-Udvarhely	november	21	700	500	450	—	200	400	220	30	250	40
Szilágy-Somlyó	november	24	665	550	490	—	195	375	240	150	300	40
Teke	november	20	525	450	450	350	275	350	200	40	300	36
Torda	november	25	625	450	450	325	220	350	100	15	250	44

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája az 1882-ik évre.

Árszabály tér szerint		s z e r i h i r d e t é s n é l b é l y e g g e l e g y ü t t																			
		1		1-3		1-6		1-12		1-18		1-26		1-30		1-36		1-40		1-52	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
1 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
5 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1 ¹⁶ / ₁₆ oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számíthatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és la. unk. t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösénél, közép-utca Minorita-épület.